

دکتر فرنوش جاراللهی دانشیار گروه شنوایی شناسی دانشگاه علوم پزشکی ایران

(با بیش از سی سال تجربه ارائه توانبخشی شنوایی به کودکان کم شنوا و ناشنوا- مؤسس آموزش تربیت شنوایی

به دانشجویان شنوایی شناسی) به سوالات شما پاسخ می دهد:

سوال: تعداد ناشنوایان در ایران چقدر است؟

پاسخ: گرچه سازمان بهداشت جهانی طی چند سال گذشته آمار جهانی ابتلا به کم شنوایی را بیش از ۳۶۰ میلیون نفر اعلام کرده و از این تعداد حدود ۳۲ میلیون نفر کم شنوا و یا ناشنوا زیر ۱۵ سال هستند، اما آمار دقیق و قابل استنادی از تعداد کم شنوایان و ناشنوایان در ایران متأسفانه در دست نیست. بطوریکه در سال ۹۳ رقم وجود ۵۲۰ هزار نفر اعلام شده بود. در سال ۹۶ آمارهای بسیار متناقضی از جمله ۲۳۰ هزار نفر و حتی وجود بیش از یک میلیون و دویست هزار نفر ناشنوا در کشور که سالانه ۷ هزار نفر به این تعداد افزوده می شود گزارش شده است. نداشتن چنین آمار دقیقی نشان می دهد که این گروه از افراد جامعه جدی گرفته نشده اند و به مشکلات عدیده آنها متأسفانه چندان توجهی نشده است. علیرغم این تناقض های آماری، با بررسی چندین منبع دیگر بنظر می رسد که تعداد ناشنوایان ایران در حال حاضر رغمی بیش از یک میلیون نفر باشد و می توان رشد سالانه آن را با محاسبه ای تخمین زد: از هر هزار تولد یک مورد دچار کم شنوایی عمیق و شش مورد به کم شنوایی با درجات مختلف بدنیا می آید، از سوی دیگر در هر ثانیه چند نوزاد بدنیا می آید. بدین ترتیب می توان تخمینی از این تعداد در دست داشت. با توجه به عدیده بودن و جدی بودن عوارض ناشنوایی یا کم شنوایی، از سازمان ملی آمار تقاضا می شود به این قشر از جامعه توجه کرده تا جهت برنامه ریزی برای این عزیزان در جامعه، آمار دقیقی در اختیار داشته باشیم.

سوال: علت نام گذاری روز جهانی ناشنوایان چیست؟

پاسخ: کنگره جهانی ناشنوایان برای اولین بار در سال ۱۹۵۸ جشن روز جهانی ناشنوایان را برگزار کرد، بعد ها هفته آخر سپتامبر به هفته جهانی ناشنوایان و ۳۰ سپتامبر (مصادف با هشتم مهرماه) روز جهانی ناشنوایان نام گذاری شد. هدف از نام گذاری چنین روزی، ارتقای فرهنگ ارتباط با ناشنوایان، دانسته های از اهمیت به کارگیری زبان اشاره به عنوان راه ارتباطی برای اکثریت ناشنوایان، جلب توجه و آگاهی سیاستمداران، مسئولان و عموم مردم جامعه از یک

سو با دست آوردها و توانمندی های ناشنوایان، و از سوی دیگر شناخت مشکلات و معضلاتی است که این قشر در جامعه با آن روبرو هستند. رسالت کنگره جهانی ناشنوایان ارتقاء حقوق ناشنوایان، حق استفاده از زبان اشاره، دسترسی به موقعیت های برابر و داشتن جایگاه اجتماعی (با شناسایی و بهبود مشکلات و موانع بر سر زندگی روزانه آنها و نیز فراهم آوردن شرایط تحصیل، اشتغال و زندگی برابر با سایر افراد جامعه) در زندگی است.

سوال: مشکلات و معضلات ناشنوایان در ایران چیست؟

پاسخ: ناشنوایی یا کم شنوایی یک معلولیت پنهان است زیرا ظاهر این افراد همانند افراد سالم است اما آنها از درون بار سنگین و رنج عمیق ناشنوایی را به دوش می کشند و در سکوت از درون پژمرده می شوند چون کسی آنها را به رسمیت نمی شناسد، حقوق آنها را رعایت نمی کند، ناشنوایان نمی توانند با افراد جامعه ارتباط مؤثر برقرار کنند و این خود می تواند منجر به گوشه گیری و انزوا و یا رفتارهای پر خاشکرا نه شود، رفتارهای ترحم آمیز و بعضاً بد رفتاری اطرافیان و مردم آنها را آزار می دهد، زبان اصلی آنها که زبان اشاره است به رسمیت شناخته نشده و از مردم کسی با آن آشنایی ندارد، تعداد مترجمین زبان اشاره در جامعه مان انگشت شمار هستند و حقوق آنها نیز بخوبی رعایت نمی شود، علاوه بر اینها به آموزش و توانبخشی و تحصیل ناشنوایان و کم شنوایان با شیوه های درست توجه نمی شود، وسایل کمک شنوایی بویژه سمعک و ملزومات آن و آموزش های توانبخشی مناسب به راحتی و مناسب در اختیار آنها قرار ندارد، و با توجه به اینکه اکثریت این قشر از نظر مالی نیز محروم هستند، بدلیل نداشتن شغل و رفاه اجتماعی مشکلات عدیده ای دارند.

ناشنوایان و کم شنوایان نتوانسته اند خود بخوبی مطالبات خود را به مسئولین بلند پایه کشور برسانند و همیشه شنوایان از جانب آنها صحبت کرده اند. باید ناشنوا و مشکلات و مطالباتشان را شناخت و برای آنها قدم هایی به سود آنها

برداشت. ناشنوایان بسیار ساده و صریح الهجه هستند و با لایه های زیرین زبان از جمله کنایه زدن آشنایی ندارند و از این رو در بسیاری از موارد ممکن است صحبت های آنها برای افراد شنوای ناآگاه سوء تفاهم ایجاد کند اما عملاً آنها منظور بدی ندارند. گاهی اکثر مردم حوصله برقراری ارتباط با آنها را ندارند. می بایست عموم مردم با ناشنوایی و عوارض آن و خصوصیات ناشنوایان آشنا شوند تا بدانند چه درد عمیقی است. ناشنوایان خواستار به رسمیت شناختن زبانشان یعنی زبان اشاره هستند و مسئولین و دست اندرکاران باید به این امر مهم توجه کنند. در تمامی سازمان ها و ارگان ها؛ رسانه ها، صدا و سیما، مراجع قضایی و دادگاه ها، شهرداری، سازمان بهزیستی و آموزش و پرورش، زبان اشاره به رسمیت شناخته شود و به این ترتیب ناشنوا مستقیماً مخاطب قرار گیرد.

سوال: امکانات و کمبود های ناشنوایان در مدارس چیست؟

پاسخ: تحصیل دانش آموزان ناشنوا و کم شنوا در مدارس ناشنوایان به دلیل ممنوعیت استفاده از زبان اشاره بخوبی صورت نمی گیرد. بیش از سی سال است که استفاده از زبان اشاره در مدارس ناشنوایان ممنوع بوده و معلمان بخوبی با این زبان آشنایی ندارند، حتی این دانش آموزان به دلیل مشکلات متعدد از سمعک هم در کلاس ها استفاده نکرده و فقط از لبخوانی های ناقص استفاده می کنند که در مجموع شاید ۳۰ تا ۴۰ درصد پیام گفتاری را دریافت کنند. همین امر منجر به افت شدید تحصیل و یادگیری دروس از سوی دانش آموزان ناشنوا و آسیب های شدید روحی و روانی به آنها شده و به همین دلایل احیاناً از حجم کتاب های درسی کم شده و سطح سواد ناشنوایان بسیار کمتر از شنوایان خواهد شد درحالیکه با شیوه های درست براحتی می توان از این صدمات پیشگیری کرد.

از سوی دیگر طرح مدارس تلفیقی که در آن دانش آموز ناشنوا یا کم شنوا در مدارس عادی درس بخواند چند سالی است که اجرا می شود، طرح بسیار طرح خوبی است به شرطی که امکانات و تسهیلات لازم برای تحصیل بی دغدغه

برای دانش آموز ناشنوا فراهم باشد که اینطور نیست. هنوز مشاهده می شود که والدین دانش آموزان شنوا نمی خواهند که یک ناشنوا در آن مدرسه تحصیل کند! چرا؟ یک ناشنوا هم حق تحصیل برابر با دانش آموز شنوا را دارد. حتی معلمین درباره نحوه ارتباط درست با دانش آموز ناشنوا اطلاعی ندارند و آموزش ندیده اند. مترجمین زبان اشاره نیز که در اختیار این دانش آموزان قرار ندارد. نباید انتظار داشته باشیم که بدون فراهم سازی پیش زمینه های علمی، بدون آموزش معلمان، بدون برنامه ریزی و داشتن کتاب های کمکی ویژه ناشنوایان و بدون زبان اشاره، ناشنوا بتواند هنگام ورود به مدرسه عادی تعامل مناسبی با سایر دانش آموزان شنوا برقرار کند.

سوال: چه راهکاری برای رفع مشکلات ناشنوایان وجود دارد؟

پاسخ:

- در دست داشتن آمار دقیق ناشنوایان در جامعه و شناسایی آنها
- اختصاص مساعدت هایی بعنوان امتیاز به جامعه ناشنوایان با کمک سازمانها و موسسات مربوطه
- ارایه امکانات رایگان برای این قشر آگاهی عموم مردم نسبت به خطراتی که این قشر راتهدید میکند از طریق پوستر، جزوه، اعلامیه، سمینارهای مفید و نصب علائم.
- فرهنگ سازی زبان اشاره به عنوان زبان اصلی ناشنوایان
- فرهنگ سازی برای عموم مردم عادی در خصوص نحوه برخورد با ناشنوایان و شناخت مشکل شنوایی و عوارض

آن

- رعایت حقوق فردی، تحصیلی و اجتماعی ناشنوایان که در قانون صریحاً ذکر شده است.
- تربیت مترجمین زبان اشاره
- مداخله زودهنگام و ارائه خدمات توانبخشی بلافاصله بعد از تشخیص ناشنوایی

○ تربیت متخصصین توانبخشی آگاه با مسائل ناشنوایان (معلمین، شنوایی شناسان و گفتاردرمانگران)، تا نارسایی های موجود در امر توانبخشی برطرف گردد.

○ امکانات و تکنولوژی های کمک شنوایی و کمک آموزشی ناشنوایان به سهولت و با کیفیت در اختیار ناشنوایان و خانواده های آنها قرار گیرد.

سوال: چطور باید کلمات کر و لال را در جامعه از بین برد؟ چه راهکاری برای این مشکل وجود دارد؟

پاسخ: با فرهنگ سازی و آگاهی دادن، تبلیغات، اعلامیه ها، بروشورها، بویژه استفاده از رسانه ها تا مردم متوجه شوند که ناشنوایان هم نیازمند احترام هستند و واژه های کر و لال نوعی بی حرمتی و بی احترامی به آنها می باشد.

سوال: در مورد طرح رابطان به سازمان بهزیستی و فعالیت آنها توضیح دهید؟

پاسخ: مترجم ناشنوایان (مانند سایر مترجمین از جمله مترجم زبان انگلیسی)، ترجمه کننده زبان فارسی به زبان اشاره و برعکس می باشد و امکان برقراری ارتباط افراد ناشنوا با شنوا را ایجاد می کند و کمک می کند که افراد ناشنوا و کم شنوا از احساس غریبگی و انزوا رنج نبرند و حق آنها در جامعه پایمال نشود. آنها با فرهنگ ناشنوایان، قوانین مترجمی آشنا می شوند و کلاس های زبان اشاره را گذرانده و از حقوق و مزایای یک مترجم برخوردار می شوند و مدرک مترجمی دریافت می کنند. این آموزش ها و گواهی مربوطه از سوی انجمن خانواده ناشنوایان ایران صادر می شود و امیدواریم که از سوی مسئولین محترم بهزیستی و آموزش و پرورش استثنائی به رسمیت شناخته شده و دوره های آکادمیک آن در دانشگاه ها تأسیس شود.

سوال: دلایل صحبت نکردن کودک کم شنوا چیست؟

پاسخ:

- سن کمتر از ۱۸ ماهگی
- نداشتن گنجینه لغات در کی به میزان کافی
- به قدر کافی در معرض زبان نبودن
- اشکال در اندام های گفتاری

وجود اختلالات دیگر همراه با کم شنوایی مثل اوتیسم، اختلال یادگیری و ...

بغیر از دلایل فوق، حتی ناشنوایی عمیق مانعی برای حرف نزدن کودک کم شنوای شما نیست.

سوال: آیا کودکان کم شنوا / ناشنوا بوسیله سمعکشان یا کاشت حلزون می توانند همه صداها را

"بطور طبیعی" بشنوند؟

پاسخ:

خیر. سمعک ها شدت صداها را مورد نیاز کودک کم شنوا را بلندتر می کنند و پروتز کاشت حلزونی سیگنال های الکتریکی ایجاد می کنند که در طول اعصاب شنوایی حمل می شوند و توسط مغز به عنوان صدا تفسیر می شوند. این تجهیزات برای کودکان کم شنوا بسیار مفید و لازم هستند؛ اما در اکثر موارد این بدان معنا نیست که آنها می توانند به همان شیوه ی کودک شنوا بشنوند و یا کاملاً شنوا شوند، حتی با پروتز کاشت حلزون.

به یاد داشته باشید کودک کم شنوا همواره برای برقراری ارتباط واضح و مؤثر به آموزش های ویژه توانبخشی و متخصصین در این حیطه نیاز دارد.

سوال: زمانی که کودک من بزرگ شد، آیا می تواند به تنهایی به سفر برود؟

پاسخ:

بله. سفر کردن به تنهایی یا با دوستان، یک راه بسیار عالی برای فرد کم شنوا است برای افزایش اعتماد به نفس او، پیدا کردن دوستان جدید، یادگیری درباره جهان و همچنین می تواند چالش های خاص و جدیدی را به همراه داشته باشد تا چگونه حل کردن آنها را بیاموزد.
